

РАЗВІЦЦЁ БЕЛАРУСКАМОЎНАЙ ІНТЭРНЭТ-ПРАСТОРЫ

Яўдасюк А.М.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Пятрова Н.Я. – к.філал.н.,дацэнт

Артыкул прысвечаны развіццю беларускамоўнай сетцы інтэрнэт. Вызначаецца, што такое інтэрнэт-прастора, звяртаецца ўвага на агульныя тэндэнцыі яе развіцця ў Рэспубліцы Беларусь і папулярныя беларускай мовы ў міжнародным грамадстве.

У цяперашні час назіраецца нарастальны ўплыў інфармацыйных тэхналогій, мабільнай сувязі, тэлебачання на розныя сферы грамадства. Асабліваю значнасць набывае глабальная сетка інтэрнэт, якая выступае ў якасці ўніверсальнага асяроддзя для зносін і ўзаемадзеяння карыстальнікаў. Інтэрнэт дае магчымасць абменьвацца інфармацыяй, ідэямі, думкамі, а таксама дазваляе заахвочваць людзей ў разнастайнай анлайн-актыўнасці.

Звернемся да паняцця інтэрнэт-прасторы. Звычайна пад ёй разумеюць віртуальнае асяроддзе, створанае глабальнай сеткай інтэрнэт. Яно даступна практычна з любой кропкі свету, дзе ёсць інтэрнэт-падлучэнне, характарызуецца дынамічным развіццём і пастаянным удасканаленнем, забяспечваючы камунікацыю паміж людзьмі з розных краін і культур без неабходнасці фізічнага перамяшчэння.

Кожная развітая мова ў свеце мае ўласную інфармацыйную прастору. Што датычыць беларускай мовы, то яе нацыянальная інфармацыйная прастора пачала фарміравацца задоўга да ўзнікнення Рэспублікі Беларусь як незалежнай дзяржавы і сёння развіваецца ў адпаведнасці з заканамернасцямі і прынцыпамі глабальнай інфармацыйнай прасторы і постіндустрыяльнага грамадства, мае нацыянальны змест, абаяраецца на сацыяльна арыентаваную эканоміку і дэмакратычныя інстытуты грамадства і дзяржавы і адначасова спрыяе іх развіццю [1].

Звернем увагу, што наша краіна вызначыла адным з прыярытэтных напрамкаў свайго развіцця пабудову інфармацыйнага грамадства і стварэнне спрыяльнага ІТ-асяроддзя для жыццядзейнасці грамадзян. Мы лічым, што гэта праграма ажыццяўляецца паспяхова, найперш у фарміраванні інфармацыйных рэсурсаў рознага ўзроўню і зместу, у тым ліку ў стварэнні своеасаблівага іміджу нашай краіны, для развіцця яе міжнароднага навуковага, эканамічнага і культурнага супрацоўніцтва з іншымі дзяржавамі. Немалаважным з'яўляецца таксама захаванне адметных асаблівасцей уласнай гісторыі, мастацтва, каштоўнасцей, сваёй самабытнасці і ўнікальнасці сярод блізкіх і далёкіх суседзяў [2].

Варта адзначыць, што ў нашай рэспубліцы функцыянуюць дзве дзяржаўныя мовы: беларуская і руская. У беларускім інтэрнэце больш развіта прадстаўленне інфармацыі на рускай мове, аднак гэта не значыць, што беларуская мова адстае ў сваёй папулярнасці.

На нашу думку, адной з галоўных прычын дамінавання рускай мовы ў інтэрнэт-прасторы з'яўляецца тое, што яна гістарычна склалася як мова адукацыі, бізнесу і дзяржаўнага кіравання ў нашай краіне, што прывяло да большай камфортнасці карыстальнікаў інтэрнэту на рускай мове. Акрамя таго, развіццё беларускамоўнага сегмента інтэрнэту ўскладняецца недастатковай фінансавай падтрымкай з боку дзяржавы і прыватных кампаній, што неабходна для стварэння кантэнту, распрацоўкі праграмаў забеспячэння і падрыхтоўкі спецыялістаў. Нязначная колькасць карыстальнікаў беларускамоўнага інтэрнэту зніжае матывацыю для стварэння новых сайтаў і рэсурсаў, бо яны не прыносяць дастатковага прыбытку. Дадатковай перашкодай з'яўляецца адсутнасць якаснага беларускамоўнага кантэнту, які б задавальняў патрэбы карыстальнікаў, а таксама ёсць пэўныя тэхнічныя абмежаванні, звязаныя з недастатковай падтрымкай беларускай мовы ў розных праграмных забеспячэннях і платформах.

Адзначым, што недастатковая колькасць беларускамоўных сайтаў мае негатыўны ўплыў для развіцця беларускай мовы і культуры. Па-першае, гэта можа прывесці да зніжэння прэстыжу беларускай мовы, асабліва сярод маладога пакалення, якое больш звязана з інтэрнэтам. Па-другое, абмежаванне доступу да інфармацыі на роднай мове негатыўна ўплывае на адукацыю і

культурнае развіццё. Па-трэцяе, слабее нацыянальная ідэнтычнасць, бо развіццё беларускамоўнага сегмента інтэрнэту з'яўляецца важным фактарам для яе ўмацавання.

Мова – гэта найважнейшы элемент культурнай спадчыны беларускага народа. Яна адлюстроўвае яго гісторыю, традыцыі, у пэўнай ступені вызначае светапогляд і менталітэт, псіхічную і нацыянальную адметнасць народа [3, с. 8]. Шмат людзей на Беларусі выкарыстоўваюць беларускую мову ў якасці асноўнай і кожнадзённай, і гэта вялікае багацце – ведаць, шанаваць сваю мову і паважаць продкаў, якія дамагліся існавання беларускай мовы як асобнай, незалежнай ад якой-небудзь іншай.

На наш погляд, у беларускай інтэрнэт-прасторы самым папулярным сайтам з'яўляецца беларуская Вікіпедыя – раздзел Вікіпедыі на беларускай мове ў афіцыйнай арфаграфіі. Па колькасці артыкулаў Беларуская Вікіпедыя займае 46-е месца сярод моўных раздзелаў Вікіпедыі. Вікіпедыя на беларускай мове была запушчана вясной 2004 года і прапануе шырокі спектр артыкулаў на розныя тэмы, напрыклад «Беларуская мова» – артыкул пра беларускую мову, яе гісторыю, дыялекты і асаблівасці [4]; «Беларуская літаратура» – артыкул пра беларускую літаратуру з інфармацыяй аб ключавых пісьменніках, жанрах і перыядах развіцця [5]; «Якуб Колас» – артыкул пра класіка беларускай літаратуры [6]; «Купалле» – артыкул пра традыцыйнае свята летняга сонцастаяння на Беларусі [7]; «Нацыянальная акадэмія навук Беларусі» – артыкул пра вядучую навуковую ўстанову краіны [8] і інш.

Беларускамоўныя сайты фактуюцца на тэматыках, звязаных з гісторыяй, літаратурай, навукай, грамадскім жыццём Беларусі, адлюстроўваючы, такім чынам, беларускія каштоўнасці і нацыянальную спадчыну. Публікацыя матэрыялаў, накіраваных на развіццё і папулярызацыю беларускай мовы і культуры, характэрны для беларускай мовы камунікатыўны стыль, выкарыстанне спецыфічных выразаў, манеры зносін у кантэнце, а таксама выкарыстанне беларускіх даменаў, наяўнасць беларускамоўнай версіі для сайтаў з больш шырокай аўдыторыяй – усё гэта з'яўляецца важнымі аспектамі падтрымання беларускай ідэнтычнасці ў інтэрнэце.

Мы лічым, што для вырашэння праблемы вузкага распаўсюджвання беларускай мовы ў інтэрнэт-прасторы неабходна прымаць комплексныя меры, у тым ліку павялічваць фінансаванне і падтрымку беларускамоўных праектаў у інтэрнэце, ствараць стымулы для распрацоўкі якаснага беларускамоўнага кантэнту, развіваць беларускамоўныя платформы і праграмае забеспячэнне, а таксама папулярываць выкарыстанне беларускай мовы ў інтэрнэце. Толькі сумесныя намаганні дзяржавы, грамадскіх арганізацый і саміх грамадзян могуць прывесці да шырокага развіцця беларускамоўнага сегмента інтэрнэту і захавання нашай мовы і культуры ў лічбавую эпоху.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Тупчійко-Кадырова, Л. Беларусь в информационном пространстве или Путешествие по стране / Л. Тупчійко-Кадырова [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: https://press.nlb.by/upload/iblock/0a9/belarus_v_informatsionnom.pdf. – Дата доступу: 25.11.2024.
2. Сидорская, И. Информационное пространство Республики Беларусь: особенности и тренды / И. Сидорская [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: <https://elib.bsu.by/bitstream/>. – Дата доступу: 25.11.2024.
3. Албут, А. А. Беларуская мова (прафесійная лексіка): вучэб.-метад. дапаможнік. У 3 ч. Ч. 1 : Агульныя звесткі пра мову / А. А. Албут, Н. Я. Пятрова. – Мінск : БДУИР, 2023. – 138 с.
4. Беларуская мова [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0/. – Дата доступу: 27.11.2024.
5. Беларуская літаратура [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0. – Дата доступу: 27.11.2024.
6. Якуб Колас [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BA%D1%83%D0%B1_%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D1%81. – Дата доступу: 27.11.2024.
7. Купалле [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: <https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BF%D0%B0%D0%BB%D0%BB%D0%B5>. – Дата доступу: 27.11.2024.
8. Нацыянальная акадэмія навук Беларусі [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%8B%D1%8F%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D1%8D%D0%BC%D1%96%D1%8F_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%83%D0%BA_%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%81%D1%96. – Дата доступу: 27.11.2024.